

DUMINICA UNIVERSALĂ

„Dansatoarea“

Gravură de I. V. Anes'in

.... PENTRU O CONȘTIINȚĂ

Te coprinde jalea, scrie D-nu Ion Simionescu, academician și misionar cultural, când privești lipsa de interes general pentru cartea din care vine forța și îndreptarea, când citești realitățile din Atlasul lui Hickmann și când vezi că discontinuitatea administrativă a Statului întrerupe în drumurile lor, acțiuni de cultură și eforturi de creație.

D-nu Simionescu are dreptate când arată că nimic nu s'a exploatat mai mult politic, ca pământul și cu tura. Pământul înainte de război, iar cultura după război. Războiul a soluționat pământul evitând o revoluție catastrofală, dar epoca postbelică n'a dat soluțiuni unei activități culturale care să stârnească un interes obștesc, o frenezie a muncii intelectuale, susținută și potențată. Cultura a fost în totdeauna punct perfid de program. Ce demagog n'a tipărit acest cuvânt de seducție, într'o tipografie de provincie, pe prospectul politic atârnat pe ziduri și pe garduri? Au comunicat-o oameni de stat cu prestigiu, dar a doua zi după intrarea în guvernare ei uitau dictonul unui auster om de stat german că „un stat dacă vrea să existe trebuie să-și așeze temelii pe cultură.”

Cei mai mulți au confundat instrucția cu cultura. Mesagiile stau martore acestei confuziuni. La bilanțul activității culturale, guvernele au înșirat întotdeauna, zidurile, legile și reformele școlare, — exact acte obligatorii de instrucție.

Cultura masselor, cari au beneficiat puțin de școală sau de loc, n'a fost nici odată o preocupare stăruitoare a statului. Statul a rămas la deziderate, la intenții, iar când a încercat să creeze un oficiu de coordonare a eforturilor societății și să vegheze asupra culturii care se produce ca poporul să fie ferit de rătăcirii, statul însăși își căuta noaptea dărâmtorii operii pe care o ridică ziua.

Și totuși, cineva, un om nebiruit, un misionar, un rege sau un zeu are să înțeleagă că, în schema de organizare a unor oficii de orientare și de coordonare a muncii sociale, astăzi isprăvite ori voit sfărâmate, sunt linii definitive cari trebuie păstrate și sunt oameni fără de cari orice intenție și elan politic, rămân zadarnice.

În opera de cultură sunt două elemente cari depășesc

orice putere, — cartea bună și misionarul. Pentru cultură, cartea bună însemnează cartea de energie umană. Cultura apoi nu se face cu oameni fără de putere. Ea cere energii de persuasiune, convertitori, un efort spiritual care să nu se odihnească de cât în mormânt, suflet fără „recl” totdeauna un vizionar, o mare bunătate, o profundă sinceritate, un om în care să nu se stingă flacăra mare a iubirii.

Cultura în înțelesul înalt și creștin din definiția deslușită și concretă a Regelui Carol al II-lea este *omenie* și asupra milioanele de oameni, omenia nu se întinde prin cei ce judecă și stau, prin cei ce urăsc, prin ipocriți, prin meditarii pe scaune de lene, ci totdeauna prin credincioșii cari cred, prin sufletele cari nu înveținează sau ațipesc, prin oamenii de omenie.

D-nu Ion Simionescu, reclamă cultura pentru salvarea vieții etnice. Noi o reclamăm pentru o conștiință. Conștiința e ceia ce ne trebuie. Când ea va fi, viața etnică va fi ferită, patria va fi înțeleasă, datoriile părunse și împlinite, iar paradisul, de care vorbea Luther, se va întinde peste tot.

Îi trebuie acestei culturi, astăzi, un om care peste discontinuitatea guvernelor să o țină vie în formele ei și acest om poate să fie Regele.

Ea nu cere jertfele de creație ale unui mare aparat administrativ. Cere întâi realizarea unui principiu formulat de d. Iorga că „fiecare nație trebuie să-și plătiască cultura de care are nevoie”. Contribuția fie cărui ins pentru el însuși. Apoi, o mare, o definitivă deslușire; un oficiu care să fie un fel de creier în mijlocul unui întreg țesut nervos; un grup real de misionari cari să creeze atmosferă și curent; un caracter misionar dat școalelor de preoți, de învățători, de militari și de agronomi ca fie care dintre aceștia să înțeleagă că școala, biserica, biroul și cazarma nu sunt numai între pereții acestor așezăminte, ci și dincolo de ele în haosul și neștiința vieții și în sfârșit crearea pretutindeni a unui așezământ popular de cultură care să continue social școala și care să țină pe om în neconținut contact cu binefacerile culturii.

Altfel cultura rămâne mereu în fază fățarnică de intenție, o formalitate ori o captivantă temă de platformă.

C O N S I L I E R U L

Al. Lascarov-Moldovanu

În fiecare dimineață, când consilierul de Curte, Ionescu, se deștepta din somn, cel dintâi gând care se desfăcea din creierul său amorțit, era acesta: „ce bine am ajuns eu!“ De îndată, o undă de mulțumire îi cuprindea, caldă, sufletul — și consilierul surâdea în tăcerea odăii. — I-l surprinsese adeseori servitoarea lui, Catinca, în acest surâs matinal, și-și spusese și ea că „de sigur, domnul a visat ceva frumos“.

Intr'o zi, el însuși, consilierul, invadat de mulțumirea ce-i dădea acest gând, o chemă pe Catinca mai aproape și-o întrebă cu o zare de căldură în glas:

— „Ce zici tu, Catinco, am ajuns eu bine?“

Și cum femeia nu prea știa lămurit ce să-i răspundă, consilierul îi dădea argumente:

— „Crezi tu, Catinco, că sunt mulți ca mine în țară?.. Cel mult, dacă sunt vre-o șaptezeci-optzeci de consilieri ai Curții...“ Știa lămurit că minte, dar se temea că dacă îi va spune numărul adevărat, impresia va fi prea mică.

Femeia care-l slujea de zece ani, răspunse:

— „Ce știi eu, domnule?.. Așa trebuie să fie“.

Mulțumit, consilierul rămase pe gânduri. După ce femeia plecă, el începu o grabnică socoteală a consilierilor. Se posomorî: erau prea mulți. Fie chiar raportat la milioane de locuitori ai țării, numărul consilierilor tot era prea mare. O, dacă l'ar face președinte de secție, atunci proporția ar fi în adevăr mulțumitoare. Judecata aceasta îi aduse în inimă o îndurerare, iar în minte o apă leșioasă. — Sculându-se însă din pat și atribuind aceste gânduri negre unei mâncări grele din ajun, consilierul își zise: „oricum, am ajuns bine“. Astfel asigurat, se privi în oglindă și văzu acolo, același chip mulțumit, grăsuț și brunet, care-l întâmpina în fiecare dimineață. — „Și nu-s încă bătrân“ — ceea ce-l făcu să întrevadă, ca într'o fulgerare, nesfârșite posibilități de avansare.

Consilierul, în adevăr, se bucura de un bun nume în societate. Era un om drept, nu jignea pe nimeni, distribuia justiția cu imparțialitate, avea idei bine fixate mai asupra tuturor chestiunilor și problemelor la ordinea zilei, — dar mai presus de toate avea o viață foarte regulată. Nu pierdea nopțile, nu bea; nu-și risipea vremea cu tot felul de fleacuri, care fac obiectul de predilecție al mai tuturor oamenilor, nu obișnuia să înjure și nici nu se mânia. În schimb se scula disdimineață, cugeta puțin asupra binefacerilor vieții de consilier, se asigura că are un loc de cinste între cei puțini aleși, îmbrăca o haină de interior, mânca temeinic din principiu higienic — și, pe urmă se afunda în lecturi juridice. Chibzuise încă de mult că e mai bine, din toate privințele, să refuze așa zisele „binefaceri ale căminului“ — așa că acum se găsea a fi singur, deplin stăpân pe mișcările sale. — Diferitelor tentative, venite din lumea dinafară să-i strice liniștea, el le răspundea calm și rece: „ce mă interesează pe mine toate acestea?!... Eu sunt consilier de Curte — am o îndatorire precisă, pe care, slavă Domnului, mi-o îndeplinesc cum puțini oameni și-o îndeplinesc, — împart dreptatea după lege, — ce mi se mai poate cere?!“.

Din aceste solilocuri, consilierul eșea atâta de mulțumit, încât, dacă se afla pe scaun, simțea neapărat trebuința să se ridice și să se plimbe prin cameră, iar dacă era în picioare, să dea glas mulțumirei, șoptindu-și: „bine că nu sunt ca alții“..

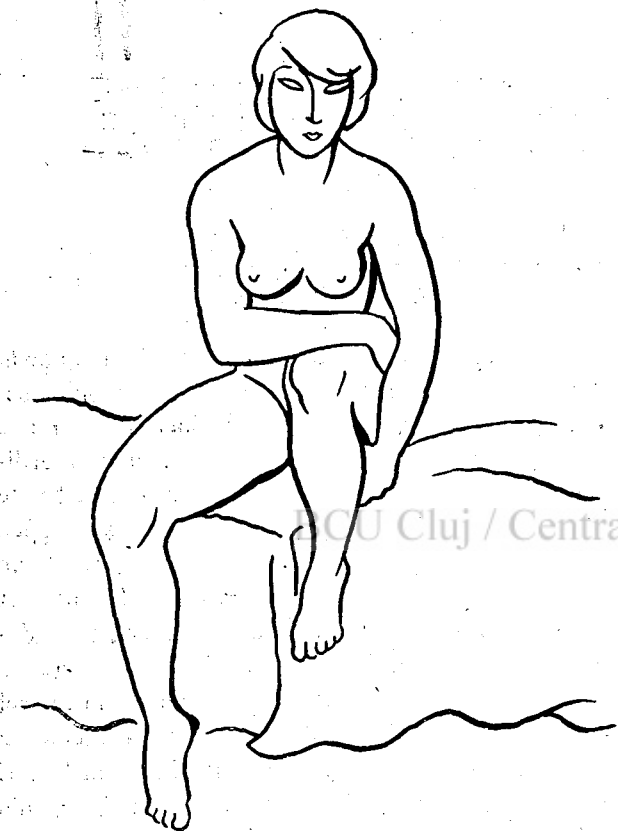
În altă zi, venind dela Curte, îngândurat și obosit de grelele îndatoriri ale celei mai însemnate profesii din Stat, cum este împărțirea justiției la cei care-s înfomețați după ea, consilierul trecea prin dreptul unei curți pline de noroi. — Deodată, pe neașteptate, pe când se gândea la o sentință prin care condamnase pe un tânăr vagabond la doi ani de zile închisoare pentru că furase

o pâine, — din curtea plină de noroi se ivi, cu capul gol și cu ochii înspăimântați, un copil sdrențos. Cum văzu pe consilier, copilul cu glas tremurat și întinzând spre el mânuțele înegrite de cărbuni, îi zise:

— „Nu mă lăsa, bădie, — mă omoară“... — și într'o scurtă fulgerare privi îndărăt spre „atelierul de fierărie“.

Consilierul își zise repede: „ce mă interesează pe mine toate acestea?“, și avu un desgust profund, bănuind că va fi tulburat.

Nici nu isprăvisese gândul, când din atelier isbucni afară o namilă de om cât casa și se năpusti spre copil, — care, instinctiv, se apucase de mâneca domnului consilier, tremurând.

— „Jigodia dracului, treci la cuptor, că teucid!...“ tună zăplanul, înșfăcând de ceafă pe copil și nici băgând în seamă pe consilier.

Copilul mai ridică odată ochii bulbucăți spre necunoscutul care stătea nemișcat în stradă.

Ca smuls de-un vârtej, copilul fu luat pe sus de stăpânul, care, ca adaos, îi dădu un picior sdravăn dina-poi și vre-o două palme late pe obraz, cu mâna cealaltă. Se auzi scâncit atâta: „nu mă lăsa bădie, mă omoară!“.

Consilierul scuturându-și mâneca, cugetă repede: „au ajuns de speriat copiii de azi“. Pe urmă, mergând spre casă, se gândi la cele mai bune sisteme de corecționalizare a tineretului stricat de azi, care a ajuns peste fire de recalitrant. Zicându-și acestea consilierul își recăpătă echilibrul sufletesc, readucând spre sine mulțumirea și liniștea, atât de trebuitoare pentru prelungita cetire de după amiază în tomurile unde se desbat cele mai interesante chestiuni juridice și morale.

Ajuns acasă, consilierul întrebă cu savoare anticipată, pe Catinca:

— „Ce mâncare am azi? Mi-ai făcut bostănei umpluți?“ Catinca îi răspunse:

— „Făcut, cum să nu?!“.

Masa consilierului presupunea o adevărată artă culinară. Mai întâi varietatea. El se convinsese deplin că un fel de mâncare nu trebuie făcut din nou de cât la un răstimp care nu putea fi mai mic ca două — trei săptămâni. — Această regulă însă avea cuvenite excepții căci, dimpotrivă, unele mâncări presupun frecvența. Așa: plachia de bob, care, consumată des, aduce somn liniștit și cugetare limpede, sau plăcinta cu carne, puțin pipărată, pentru combaterea gândurilor melancolice. De aici a pornit necesitatea fixării unui program alimentar și a unei mici enciclopedii culinare. Dimineața, consilierul, le consulta și se sfătuia cu Catinca:

— „Azi sunt permise următoarele feluri de mâncare“... Din ele, cu ajutorul servitoarei, alegea câteva, — după care urma deslușirea modului de preparare, care constituia a doua mare regulă alimentară. Aici, convorbirea lua, adeseori, forme savante, consilierul dezvoltând argumentări din cele mai profunde:

— „Cred că e mai bine să pui chimion, întrucât când ai pus scorțișoară, am avut o mică jenă în partea din fund a stomacului“...

Femeia, ședea cu o mână subpusă în cingătoarea șorțului, iar cu cealaltă ușor sprijinită pe gură ca și cum s'ar fi minunat de cele spuse de consilier.

O altă chestiune destul de importantă în această problemă vitală, era aranjarea mâncărilor în așa fel, în cât pe lângă realizarea maximei „puțin, bun și efin“, să fie satisfăcută și regula „mâncării care-și menține savoarea, chiar dacă e păstrată o zi, două, — și eventual, mai multe“...

Oricum, fără a fi gastronom, consilierului îi plăcea o masă bine gătită și igienică. „Creerul adesea este în stomah“ — era una din maximele pe care nu știa de unde o culesese, dar pe care o considera, în dese împrejurări, ca adevărată.

Tot asemenea, o deosebită grijă era dată așternutului. O deasă și prelungită aerisire a lui, făcea ca somnul consilierului să fie cât mai adânc, și liniștit. Seara, de obicei, nu cetea, — ci, făcându-și bilanțul activității de peste zi, încheia toate cu o vorbă, ca și cum ar fi închis un plic: „pot dormi liniștit până mâine dimineată“.. Stinge lumina, mai vagabonda cu gândul câteva clipe pe pajiștea mulțumirii de sine, constatând că „a ajuns bine în viață“ — și adormea...

Cu același gând se trezea a doua zi...

În ce privește relațiile cu semenii, consilierul statornicise încă de mult o „ierarhie a valorilor“. El pornise dela două principii: întâi, acel al economiei forțelor și al doilea, acel al utilizării până la refuz a prietenilor utile.

Cel dintâi principiu îl făcea să nu ducă nici mâna la pălărie, ca să răspundă la salutul unei non-valorii, — să răspundă numai cu un deget aceluia la care întrezărea o vagă eventualitate de interes, — să răspundă deplin la salutul aceluia în care simțea un concurent, și s'o ia

înainte, salutând afabil pe toți aceia în care avea temeinică siguranță, că-i puteau fi de folos.

— „Ce să pierd eu vremea cu formalisme goale? Eu îmi circumscriu mediul într'un „perimetru de utilitate“.

Cel de-al doilea principiu, consista în întrebuițarea tuturor mijloacelor pentru stoarcerea desăvârșită a prietenilor utile. — Strângeri de mână, vorbe dulci, promisiuni subînțelese cu privire la eventuale concesiuni ale scaunului de consilier, — toate acestea însă fără nici un corelativ în suflet.

Consilierul zicea cu încredințare și aici:

— „Nu interesează de cât ceea ce este aparent... E vreme pierdută să cauți ce este dedesubt“. Aplica și aici principiul economiei forțelor.

În deobște însă, consilierul nu jignea pe nimeni; mergea cuviincios pe stradă și își sufla nasul totdeauna, fără excepție, numai în batistă

Marea pasiune a consilierului rămânea însă cetirea tomurilor juridice. — Iarna în casă, vara pe cerdac, — lectura era prelungă și absorbitoare. Îi plăceau mai ales lucrările vaste, în volume multe și respectabile. Avea un dispreț pentru broșuri și volume subțiri. *A priori*, le considera fără valoare.

Îi plăceau mai ales teoriile și sistemele, iar ca esențialitate, avea aplecare spre lucrările în care teoriile juridice se atingeau cu cele morale. De curând cumpărase o carte care făcuse epocă în Franța: „La règle morale dans les contrats“.

Imbrăcat într'un fel de halat de baie scos din acest uz, consilierul, stând în cerdac, citea volumul fără să mai știe nimic din ce se petrece pe lume. De altfel, în asemenea prilejuri, el obișnuia să stea cu spatele la stradă, ca să nu fie obligat a răspunde la salutul vreunui cunoscut ce-ar fi trecut pe acolo. La răstimpuri, așa de mult îl satisfăcea lectura, în cât se scula din jeli și făcând câțiva pași largi prin cerdac, murmură surd o melodie strâmbă (căci n'avea de loc ureche muzicală) și, pe urmă, surzând singur, își șoptea:

— „Câți oameni din lume pot pricepe aceste lucruri?!“ — și printre cei din frunte care le înțelegeau, consilierul se vedea pe sine, având o figură mulțumită, frumoasă și brunetă.

Dacă se întâmpla să fie Catinca pe acolo, îi porunca voios să-i facă o cafea „aproape amară“ și înainte ca servitoarea să plece, el îi zicea:

— „Știi tu, Catinco, ce e aici?!“ — și-i arăta cartea deschisă de pe mesicioară. Femeia nu spunea nimic, — de altfel, nici consilierul nu dorea vreun răspuns.

Un singur defect găsea el acestor lecturi, câteodată, când erau prea profunde: În seara care urma lecturii, consilierul simțea o abureală de sensualitate mângâindu-i abdomenul, — și atunci privea cu alți ochi pe Catinca. — O chema mai des, o privea fără să-i spună nimic, sau, cel mult îi zicea: „nu te ai culcat Catinca?“ Femeia știa despre ce-i vorba și pleca, pregătind ceva tainic în odaia ei. Când se reîntorcea era sigură că „domnul“ o așteaptă cu aceeași vorbă: „măi femeie, vino mai încoace!“. Și femeia îndrăznea câțiva pași. Consilierul avea

o lucire de piscică în ochi și un tremur cleios în gâtlee. Pe urmă, ca și cum ar fi mers spre a aranja o treabă pentru mâine, amândoi se strecurau în odaia de lângă bucătărie...

Revenind la opul deschis de pe masă: „La règle morale dans les contrats“, consilierul argumenta, ca și cum cineva l'ar fi gonit după un răspuns grabnic: „în definitiv, e mai bine așa, din toate punctele de vedere“.

Șoptindu-și aceste vorbe, consilierul pe lângă un concept general, avea în minte și un caz particular, care dormita pe fundul conștiinței sale, ca un șarpe între burueni. Dar nu se lăsa dus mult de acest gând, căci, înainte de a adormi, își zicea: „fiecare e stăpân pe ce face, iar greșalele se pedepsesc“. Era vorba, se înțelege,

de greșalele altuia — nici într'un caz de ale lui, de oarece el n'avea...

De altfel, fusese săptămâna trecută în mahalaua depărtată și „tranzase“ afacerea. — Se strecurase noaptea, înarmat cu toată puterea convingerei că face bine ce face, ajunsese la casa cea prea bine știută, intrase și... aranjase, Femeia — suptă la față și cu privire albă de istovitoare trudă, cosea la mașină, iar cei doi copilași dormeau într'o plapomă veche.

Î: spusese clar și răspicat:

— „De-acum nu mai vin.. Fă ce știi.. Treaba D-tale.. Fiecare e stăpân pe ce face, iar greșalele se pedepsesc... Ai știut — și ai primit... Eu te-am avertizat, — așa că n'am nici o vină“...

Femeia, ridicând fruntea lividă de pe lucru, îl privise

cu nări tremurătoare, vroise să zică un cuvânt, dar petecită dintr'odată, căzuse pe dușumea. Consilierul care știa că femeile așa fac totdeauna când e vorba de o despărțire, o ridicase și-o așezase pe patul din fața celui pe care dormeau copiii.

Deschizând ochii, croitoreasa se încruntase, ca și cum ar fi vrut pe diavol lângă ea, și șoptise amar „dar copiii — copiii“.

Li lăsase câteva hârtii de bancă mototolite și înfoiate, — și plecase.

Pe drum, consilierul cugetase cumpănit asupra problemei, și găsisse că totul se datorește „unei proaste organizațiuni sociale, în care adeseori individul este strivit de societate“. Se simțea însă ușor ca o pană, întrucât el era la adăpost de orice posibilitate de strivire.

Mergea spre casă și cugeta:

— „Dar și individul este vinovat. Dece nu-și ia toate mijloacele de apărare? De pildă, eu. Ce-mi pasă mie de „angrenajul social“, dacă am luat toate măsurile de împotrivire? N'au decât să facă toți la fel.. Cine-i oprește?“

Acasă mai foiletase câteva pagini din „La règle morale.“ și se culcase, gândind același lucru, care-l ridica „deasupra zilei și-a nevoilor ei“: „ce bine am ajuns eu?“

Înainte de a adormi, consilierul fu cutreerat de-un fior cald de anticipată mulțime:

— „Dar când voi fi președinte de secție?“

Pe urmă, liniștea, pacea și odihna susurată melodii suave în jurul somnului nevinovat al consilierului cel drept și bun...

D E S A C O R D

A ruginit penița, roasă,
De când n'o 'ncerc, cu nou îndemn,
Picote fruntea-mi—somnoroasă—,
Scârțâe sufletu-mi de lemn.

Pe tălpi durute și diurne,
Imi port în silă tâmpla grea.
Am ursuzenii taciturne,
Mi-e inima buruiană rea.

De pretutindeni, primăvara
Sună din trâmbițe de flori.
Să-mi sprijin, trudnică, povara,
Imi trebui' cârja subsuori.

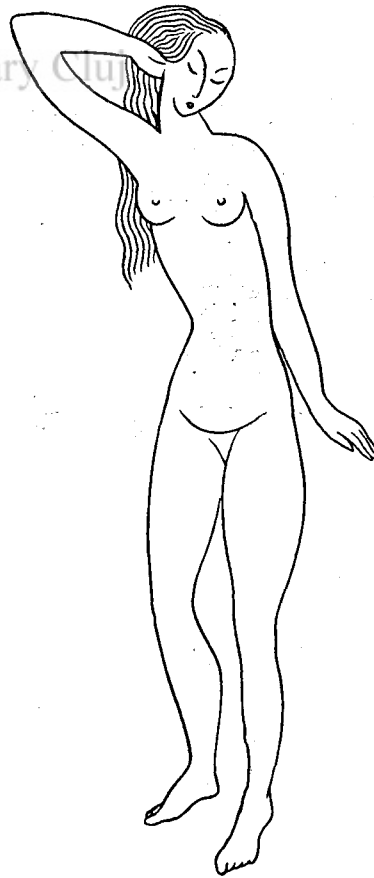
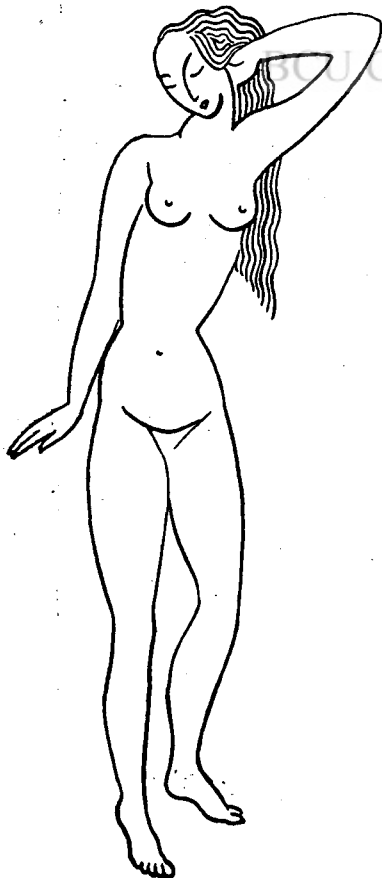
Pastelul lumii nu mă 'mbie,
Stors de arome și culori—.
Au răgușit, de ani o mie,
Duiioasele privighetori.

Scumpă momeală, dulce coaje,
Dar sâmburele—miez amar.
Cu ochii desfăcuți din vraje,
Măsor nimicul la cântar...

A ruginit penița, roasă,
Caetele le vede luna.—
Din visul meu de totdeauna
Când voiu porni pe veci de-acasă,

O să rămân puțin în lume,
Impleticit ca un strigoi, —
Pe urmă veți uita și voi
Sângele scris în al meu nume.

George Dumitrescu

T A T A

(Fragment din povestirea „Viața mea“)

de Anton Cehov

Nu înțelegeam pentru ce și din ce trăesc acești oameni. Știam că orașul Kimri trăește din fabricarea cismelor, că în orașul Tula se fac samovare și arme, că Odesa e port, însă ce face orașul nostru — nu știam. Strada Dvoreanskaia Mare și încă două străzi mai curate trăiau din bani gata și din leafa, ce o primeau funcționarii, însă din ce trăiau celelalte opt străzi, cari se prelungeau paralel la o depărtare de trei verste și dispăreau după dealuri — era pentru mine o enigmă de nepătruns.

Și cum trăiau acești oameni — e rușine să spun. Nici o grădină, nici un teatru, nici o orchestră cum se cade; biblioteca orasului și a clubului era vizitată numai de tinerii evrei; revistele și cărțile noi rămăneau netăiate luni de zile; oamenii bogați se culcau în dormitoare înguste, fără aer, pe paturi pline de păduchi de lemn, copii erau ținuți în odăi murdare, servitorii, cei bătrâni chiar, dormeau pe jos în bucătărie și se înveleau cu sdrențe. În case mirosea a borș, iar în zile de post a nisetru prăjit cu ulei de floarea soarelui. N'aveau apă. La guvernator și la arhieru, în toate casele se vorbea de lipsă de apă bună și ieftină și de nevoia unui împrumut dela stat. Oamenii cei mai bogați, cari erau în număr de vre-o treizeci și cari pierdeau la cărți câteodată moșii întregi, toată viața au vorbit despre acest împrumut: mai bine era dacă scoteau din buzunar cele 200 de mii.

În tot orașul nu cunoșteam nici un om cinstit. Tatăl meu lua mită și-și închipuia că i se dă din respect față de calitățile lui sufletești; liceonii, ca să treacă din clasă în clasă, locuiau cu pensiuie la profesori și plăteau de trei ori mai scump; nevasta comandantului dela Cercul de Recrutare lua dela recruți și-și permitea să fie cinstită de unii, iar odată, în biserică, în genunchi fiind, n'a mai putut să se scoale, de beată ce era; în timpul recrutării luau și doctorii, iar medical orașului împreună cu

doctorul veterinar au impus cu biruri măcelăriile și cârciumile; în gimnaziul județean se vindeau certificate ce dădeau dreptul la termen redus gradul al treilea; protopopii luau dela preoți și epitropi; la primărie, la percepție, la spital funcționarii strigau fiecărui solicitator: — Unde pleci, trebuie să mulțumești! — și omul se întorcea ca să dea 30—40 de capeici. Acei, cari nu luau mită, de pildă magistrații, erau îngâmfași, întindeau numai două degete, jucau cărți, se îmbătau și se căsătoreau cu fete bogate: în general aveau o influență rea asupra mediului.

Numai dela tinerele fete adă un fel de castitate morală; cea mai mare parte din ele erau cu năzuințe înalte, cu suflete cinstite și curate; însă nu înțelegeau viața, și măritându-se, îmbătrâneau și pieriau pentru totdeauna în tina existenței mizerabile și banale.

* * *

Pe cer au început să sclipească stelele. Incet răspunzând la salutări, a trecut tata cu un joben vechi, cu bordurile ridicate în sus, la braț cu sora mea.

— Privește! — zicea el către sora mea, arătându-i cerul cu umbrela. — Privește! Toate stelele, până și cele mai mici, sunt lumi întregi. Cât de mic e omul în comparație cu universul!

Și vorbea în așa fel par'că era bucuros că se simte atât de mic. Tata era arhitect. Un om fără talent. Când i se comanda un plan, începea de obicei cu salonul și cu sufrageria. Astfel îi veneau ideile artistice și apoi trecea la rest: dormitorul și biuroul, împreunând odăile prin uși, însă în așa fel, încât fiecare avea câte două sau trei uși de prisos. Probabil că ideile sale erau foarte nelămurite, totdeauna. Simțind că-i lipsește ceva, el recurgea la fel de fel de adăogiri. Văd și astăzi anteturile și coridoarele înguste, scările strâmbe, cu trepte

suprapuse, ce duc la mansardă, unde poți să stai numai pe brânci; bucătăria la subsol și cu dușumeaua de piatră. Fațada are o expresie încăpățanată, rigidă, liniile sunt timide, acoperișul plat, iar hornurile groase, făcute par'că din țeozonac. Și toate aceste case, construite de tata, aduceau mult cu ceafa lui uscată și cu jobenul lui demodat. Cu timpul, cei din oraș s'au obicinuit cu felul lui de a clădi. Lipsa de talent s'a înrădăcinat și a devenit un fel de stil al orașului.

* * *

Tata s'a așezat și fără să se uite la mine s'a șters pe față, pe urmă a scos din buzunar „Monitorul“ și încet, accentuând fiecare silabă, a citit, că fiul casierului dela sucursala Băncii Statului din orașul nostru e numit șef de secție la Curtea de Conturi.

— Tu ce-ai devenit, — zise el, punând ziarul la o parte: — un cerșetor, un sdrențăros, un pungaș. Până și mujicii învață, pentru a se face oameni, iar tu, Poloznev, având strămoși nobili și bogați, te vâri în noroi! Tinerii la vârsta ta au o situație socială solidă pe când tu ești un proletar. Măine vom merge împreună la șeful tău să-i ceri iertare. Nu trebuie să mai rămâi nici o zi fără situație socială.

— Te rog să-mi dai ascultare, — răspunsei eu nepăsător, știind că nimic nu va ieși din această convorbire. — Ceiace numeș i d-ta situație socială e un privilegiu al capitalului și al culturii. Oamenii săraci și fără cultură își capătă bucata de pâine prin muncă fizică, și eu nu găsesc motive ca să fiu o excepție.

— Să înțelegi odată, tâmpitul! — răcni tata cu supărare, — că în tine, afară de munca fizică brută, mai există focul sacru, care te deosebește de un măgar și

te apropie de Dumnezeu. Strămoșul tău, generalul Poloznev, a luptat la Borodino, bunicul tău a fost poet, orator și președintele nobilimii, unchiul — profesor, însfârșit eu, tatăl tău — am ajuns arhitect. Toți din neamul Poloznev au păstrat focul sacru, iar tu vrei să-l stingi.

— Să fim drepți, — răspunsei eu, — milioane de oameni trăesc din munca fizică.

— Să trăiască! Inșă ei nu știu să creieze nimic. Munca fizică poate s'o facă prostul și criminalul; această muncă e o însușire a robului și barbarului, pe când focul sacru...

— E rușinos și umilitor pentru un om de vârsta mea să copieze hârtii și să concureze mașinile de scris! — obiectai eu. — Nu poate fi nici vorbă de „focul sacru“.

— Totuși e o muncă intelectuală... Dar destul. Dacă nu-ți reocupi serviciul te desmoștănesc.

Am răs din toată inima. Sincer.

— N'ai de cât. Chestiunea moștenirii nu prezintă pentru mine nici o însemnătate.

Tata s'a roșit.

— Să nu mai vorbești așa cu mine, prostule! — a strigat el cu un glas ascuțit: — Nemernicule! — Și iute și dibaci cu o mișcare obicinuită, mi-a tras două palme.

— Ai uitat cu cine stai de vorbă.

Eu m'am retras în antret. Aici tata a pus mâna pe umbrelă și m'a lovit de câteva ori în cap; sora mea a deschis ușa din salon, însă deodată s'a retras cu o expresie de frică și milă, fără să zică o vorbă pentru apărarea mea.

Eu am plecat. Nu mai știu ce-a fost cu mine. Cei din oraș spun, că am umblat pe străzi fără șapcă, clătănându-mă și cântând. După mine alergau copiii și strigau:

— Caraghiosule! Caraghiosule!

A G R E S T Ă

Dă-mi mâna frate să mergem fără țel.

Zărilor au sclipiri albastre de oțel.

În sufletu-ți, lumina și pacea să le-aduni

Precum mioarele, blândețea 'n ochii buni.

Sbor visuri albe — stol mic de porumbui.—

Și Țâncii duc la iarbă boboci de pul și miei.

Din viața nouă firea cucernic se grijește.

Aceiaș gând de bine în toți oare mijeste?

Dindragostea 'ngropată cu frunzele în grădină.

Cresc amintiri, pelin amar, sulcină.

Și muguri se desfoaie 'n calda umezeală.

Cubelcii se târăsc prin frunze cu fereală,

Lăsând în urmă vâscu 'n vițe de lumină,

— fire sclipitoare de peteală. —

Pluguri pe pogoane trase de blânzi bouleni

Caseie misi s'ascund sub cușme de coceni.

Calul dracului gonește printre burueni.

Iazul se luminează până'n adâncurile verzi.

Mieii pasc iarbă și liniște 'n livezi.

Soarele sue la nămiez

Ciocănitoea toacă în aguzi.

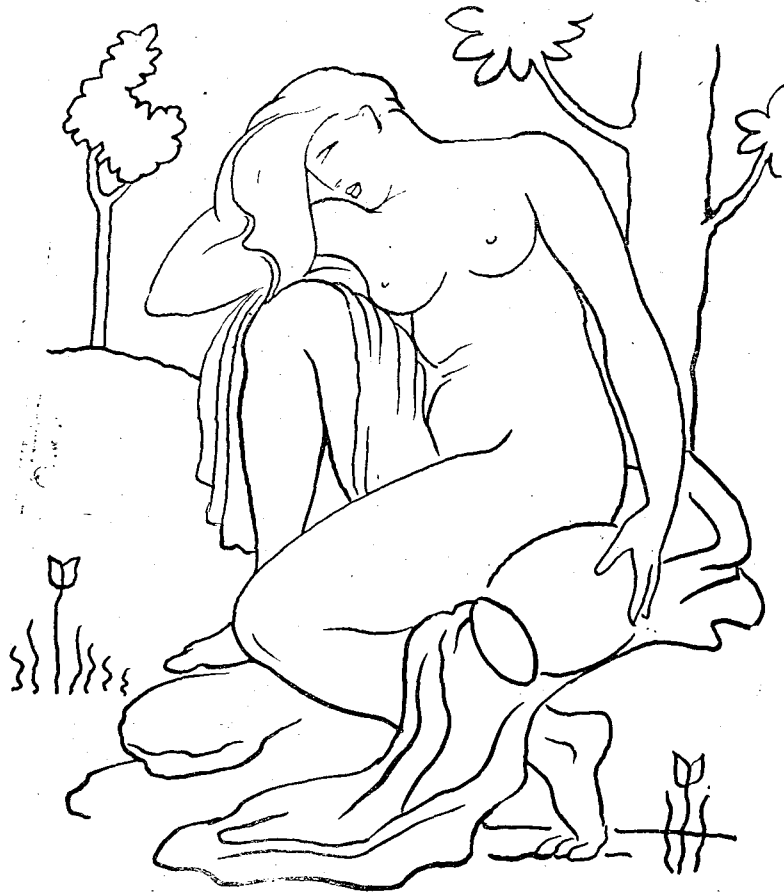
Cântul tăcerii îl auzi?

Dă-mi mâna frate: cu tine vreau să fiu.

E primăvară, soare, lumină.

Reînviu!

CÂNȚA CU OCHII 'N LACRAMAȚI

G. Roiban

Oaspeții celulelor se înmulțiau mereu, iar privirile lui Herr Steiger, polițistul și ale domnului Abstender, tălmăciul domniei-sale, se făceau tot mai încruntate, și tot mai multe și mai vrăjmașe cădeau loviturile și înjurăturile asupra bieților închiși.

Intr'o seară a fost împins în celulă-mi un proaspăt prizonier. Era un flăcău mărunțel, cu fața smolită și cu obrajii supti de suferințe. Purta uniforma infanteriștilor francezi: cască, veston albastru și pantaloni roșii.

A recunoscut în sdrențele ce mă îmbrăcau uniforma de ofițer român și m'a salutat. Se zăvorise în urmă-i ușa, dar vestea că un soldat francez a fost încarcerat, adunase înaintea celulei toată soldășimea prusacă ce străjuia închisoarea. Pe ferestruica din ușe, ochi batjocoritori căutau satisfăcuși spre noul prizonier.

Un glas din gloata îngrămădită pe coridoare a hă-măit răgușit și sfidător: — *Frankreich, Frankreich ist kaput!*

Alte glasuri au prins să urle acelaș strigăt. În câteva minute se deslănțuise din piepturile tutulor oștenilor germani, în urlete stridente, în clocot de ură nepotolită, un singur strigăt, un răcnet ce se lovia de pereți, pătrundea prin celule și se înfigea, batjocoritor și dureros în creeri: — *Frankreich, Frankreich ist kaput!* Francezul a rămas înlemnit în mijlocul celulei. Li tremurau buzele umbrite de o mustață mică și neagră, îi tremurau obrajii

supti de lipsuri. Iar urletul Prusacilor clocotia tot mai căinos, și tot mai batjocoritoare erau privirile din dreptul ferestruiceii.

— Minciuni! mi-a șoptit Francezul. Franța nu va peiri nici odată!. Și înfigându-și privirile în ochii ce'l priviau batjocoritori, a început să cânte „Marsilieza“.

Cânta cu glas puternic de tenor și din ochii-i șiroiau părâiașe de lacrimi. Notele, în cascade involburate, răsunau sonore prin gangurile închisorii, se infiltrau prin pereții de scânduri ai celulelor murdare și mângăiau sufletele celor închiși cu sfioase raze de nădejde...

...Și a prins să cânte și bătrânul polcovnic rus din celula No 3, și tânărul sublocotenent italian dela No. 5 și m'am pomenit și eu cântând alături de Francez. La început, soldășimea prusacă a rămas mută. Apoi, prin strigăte, prin răcnete și prin înjurături scuipate din belșug, se încercau să acopere glasul cântărețului. Și când cea din urmă notă din înflăcăratul marș a expirat îndemnuri de „ura“, de „să trăiască“, „evviva“, „jivio“, au prins să clocotiască mai puternice decât răcnete de oștenilor germani, prin toate celulele.

...Și încă plutiau în aer acele îndemnuri, când ușa celulei s'a deschis și înăuntru au dat năvală Herr Steiger, polițistul, domnul Abstender, tălmăciul domniei-sale și tânărul sublocotenent monoclat și pudrat, — o duduie de pension îmbrăcată în haine ostășești — și s'au năpustit

sălbatic asupra bietului francez... Curgeau loviturile ca ropotul de ploaie peste fața-i suptă de suferințe.

Și l'au bătut până a rămas nemișcat pe scânduri. L'au ridicat apoi și l'au încarcerat în altă celulă. Și pe ganguri răsuna iarăși brutal, batjocoritor și sfidător, un singur urlat: — *Frankreich, Frankreich ist kaput!*

Un țânc striga pe stradă „Lumina“ și „Gazeta Bucureștilor“ cu „mari izbânzi germane pe frontul de Vest“. Și nu știu cum, simțiam atunci că și strigătele soldaților prusaci și slovele gazetei ce anunțau strălucite victorii germane, nu erau de cât minciuni.

În auzul meu, mai puternic de cât răcnetul soldaților stăruiau încă să vibreze notele înflăcăratei „Marsilieze“. Și gândul îmi pornia așa, domol, în alte vremuri și pe alte locuri și se opria într'o poiană din mijlocul unui codru și par'că auziam o altă „Marsilieză“ pe care o cântase atunci, în fața vrăjmașului, un alt ostaș francez.

...Ne găsim pe front, în preajma Mărăștilor. Trecuse iarna cumplită, cu care ne luptasem mai greu de cât cu dușmanul tot timpul de când venisem pe acele locuri. Era o plăcere să te abați așa, pe înserate, în sectorul companiei mele. Soldații încetau lucrul, — robotiau din zori și până în seară tranșee și adăposturi, goliau în grabă cazanele bucătăriei și se adunau în jurul focurilor dinapoia piscului „Bradul lui Soare“. Cetina se mistuia în flăcări și miros plăcut de rășină îmbălsăma văzduhul. Iar murmurul apelor din Valea Căiuțului se îngâna cu freamătul de frunze și cu sunetele, când învolburate și repezi ca o furtună, când potolite și negrăit de duioase ce le scoțea din scripcă Răducu feciorul lui Pintilie Sandu.

Cu glas de păsări însă nu se îngâna, căci, speriate de trăsnetul obuzelor, pribegiseră cântărețile pădurii hăt-departe, pe alte meleaguri, unde nu pătrundea hohotul morții. Din când în când glas cobitor de cucuvaie, țipăt răgușit de ciuhurez, ori mai obișnuit, șuerul obuzelor ce mergeau să se spargă în noaptea codrului înfiorau pacea ce se lăsa peste munți odată cu umbrele

înserării. Ecoul, vaier dureros, rătăcia prin funduri de văi și se prindea ca un oftat, în luncile Trotușului. Și pacea punea iarăși stăpânire peste codru.

Îmi făcusem obicei să mă duc în fiecare seară la focul dinapoia piscului „Bradul lui Soare“. Soldații stăteau roată în jurul vălvății, iar flăcările pâlăiau vesel și zugrăviau, printre trunchiuri de fagi și brazi, plămuri fantastice...

.. Și într'una din acele seri de Maiu, cu murmur de ape în Valea Căiuțului, cu freamăt de frunze și cu multă voie bună de-alungul tranșeelor, a nimerit la focul companiei noastre un soldat francez. Întârziase la „observatorul“ artileriei, — era artilerist la una din bateriile ce bubuiau în sectorul nostru, și, în drum spre bateria sa, l'ademenise voia bună și hohotele de veselle din jurul focului și se oprise în mijlocul „camarazilor români“ a căror limbă o deprinsese b nișor. Glumise, răsese, se luase la trântă, jucase și era gata de plecare când l'a rugat cineva din mulțime să cânte un cântec franțuzesc. S'a rezimat de trunchiul unui brad, și-a încrucișat mâinile la piept și a început să cânte „Marsilieza“. Larma soldaților se potolise ca prin farmec. Furtună înfuriată curgeau notele, se isbiau de stânci, se îngâneau cu murmur de isvoare și cu freamăt de codru și picurau în suflute ca o îmbărbătare.

Și aveam simțimântul în seara aceea că în involburarea de note era freamătul munților robiți... Iar soldatul francez, cum stătea rezimat de trunchiul bradului și îl scălda pâlăirea jucăuse a focului, în umbre și lumini mi s'a părut atunci un crainic prevestitor de izbânzi...

...Un scârțâit de ușe m'a trezit din visare. Herr Steiger, polițistul și dl. Abstender, talmaciul domniei-sale, veniseră din nou și stăruiau să'mi recunosc o vină pe care n'o aveam...

În celula alăturată, cântărețul francez, stălcit în bății, gemea înădușit. Și peste coridoarele închisorii se lăsase o liniște apăsătoare...

PLANSUL „MORII DĂRĂMATE“

Trecând, tu nu vei vedea nimic sub prafurile grele, și, ostenit de-aceleși ape deprinse din umbră, îți vei întoarce privirile încoace și 'ncoio...

Cum șuieră zăgazul la „Moara dărămată“
Cu pârghii putrezite și jghiabul rupt în vreme!..
Prin sălcii ruginite — adânc — uitare, gemi
Ca stolul sterp de păsări, pe-o undă întomnată.

Când ploaia curge pânză pe plante vechi, lemnoase
Și, mai amar ca moartea în roată făcânind, —
Din ierburi de'ntunerice se-aud tăceri trosnind,
Cum scad în pari de sârmă pâraiele glodoase.

Cu-atâta silă apa pe mușchiu înfășurată, —
În șipot straniu cheamă lumina de — „altădată“!..
Cu soare rece'n sânge și — albastre seri de vis —

Sub plopi albiți la lună, în dungi subțiri ca fumul..
Atunci, când, pela toacă — jucau umbre'n abis
...Și, fericit, morarul, scotea, lucind, „uiumul“...

Ioan Georgescu

PRIMĂVARA 'N AMINTIRE

Ca o ploaie de lumină
Cade lină
Amintirea ta...

Gînd cucernic se închină
Spre apus-de-soare
Și sărută chipul care
Mi-a fost drag cîndvă...

Iarba sufletului crește
Răsărită 'n gînd,
Și cînd dorul tău adie,
Peste inima pustie
Se așterne blind...

G. Anghel

F Ă N T Ă N A

Din grăe, alătura drumului,
Ochiu limpede, veghe-o fântână.
Aici, dela stîna bătrîna,
Curg turmele asemenea fumului.

Din creștet, agale se 'nclină
Și șovăe cumpăna 'n furcă,
Se pleacă 'n adînc și se urcă
Să tragă sus ciutura plină.

Din vremuri, în preajmă se-adună
Crăesele vrăjilor, — Ielcle,
Să lege văzduhul și stelele
Cu fir de lumină de lună.

Și fetele 'nceagă descântece
Cu apă din fund, neatinsă
Și apa scipește prelinsă
Sub zvonuri de șoapte și cântece...

Stă neagră pe-a cerului poartă,
In vadul și'n inima căilor
Și glasul de noapte al văilor
Se sfarmă de liniștea-i moartă...

Cu pași de fantomă-i dau roată
Cîmpia și marginea toată.

Gh. Tuleș

B A S M

Susură clipa în undele mici
Și pletele sălcii par'că's de fum;
Se'nchide seninul în flori de aglici
Și stuhul visează ocoluri de drum.

Vedenii de-amurg cu palmele moi,
Și gâze mărunte cu gîndul blajin,
Meleguri de vis, cu florile roi,
Și cerul pogoară pe ape... amin.

Al. Marius

C R O N I C A

BANUL SĂRACULUI

Cu el s'au făcut toa'ea zămintele publice ale lumii. El a dat. Săracul. A fost de ajuns o atingere a sensibilității milostivirii lui și generozitatea a fășnit din inima omului apăsător, ca apa vie dintr'o stâncă a Scripturilor pe care a atins-o cu toiagul miracolului Moise sau zeitățile mitice.

„Universul“ constată că cele două milioane, adunate în două luni de criză și de acumulate mahniri, însumează subscrierile slujbașilor de rând, ale militarilor, ale muncitorilor și copiilor. Nu se găsesc printre subscriitorii, nababi, capitaliști cumularzi, moștenitori de rente și de averi, stăpâni de acareturi, de codri și pământ, de fabrici și trafici.

A rupt din pâinea și din bucuria lui, săracul. A dat copilul. Ei sunt purtătorii nobili ai marilor recunoștințe pentru cei ce s'au frământat să dea putere și prestigiu țărilor și popoarelor. Săracii au dat în totdeauna: răvnă, robie, suflet și ban.

Copiii au ridicat statuie lui Lafayette și monument în Anglia marelui povestitor al unei aventuri simbolice, care este cartea de cel mai înalt prestigiu a englezilor, — Robinson Crusoe.

Copiii au ridicat cu contribuția lor școli și așezăminte de educație publică.

Anglia oferă prin poporul ei de jos, spectacolul celei mai înalte filantropii. Caritatea publică a ajuns să se organizeze din pricina contribuției colosale care e unică în lume. „Salvator Army“ e un miracol. Fericirea de a sprijini o acțiune de izbăvire umană e înălțată astăzi deasupra fericirii pe care ți-o dă o altă iubire, iubirea femeii și a artei.

În Anglia contribuția benevolă a omului crează acele îmbunătățiri pe cari zelul și forța Statului nu le poate săvârși cu puterea și sinceritatea societății. Cea mai frumoasă cultură este aceea a filantropiei active, este educația generozității. Bucuria de a da depășește în Anglia bucuria de a primi.

Noi n'am fost sgârșiți cu inima și cu banul nostru. Am dat. Prin banul societății, fără etichetă de bir, s'au făcut atâtea opere de încântare și de interes obște, o biserică, o școală, un ateneu, un azil de pace și de odihnă, un „leagăn“, un spital, un monument, un pod, o corabie de luptă, ori o fântână pentru marii sclavi ai pământului, pentru boul sau căluțul lor...

Atâți oameni cari au stăpânit și au cetit mesagii de mișcătoare generozitate, atâți oameni cari au cerut dărnicia inimei poporului pentru acte cu cari s'au glorificat primind cruce și stele de onoare, atâți oameni cari cumulând slujbe publice au primit ban peste ban, atâți depozitari de bunuri ale țării, atâți samsari de colosale și ascunse câștiguri, pătrunși și cunoscuți de oameni, nu se văd subscriind nicăiri, o lățaie măcar. Când dau, dau din sacul altuia.

Cine n'a fost indignat de testamentele marilor sgârșiți, cari n'au lăsat nici banul pentru o punte peste apă, ori un căuș de făină pentru un inflământ bătu de nenoroc ori de năpaste. Cei vechi se întreceau în a fi ctitori de mănăstiri ori de biserici. Arătați-mi un bogat de astăzi, un om avut care s'a ridicat prin banul ori bunul statului, un capitalist care și-a potențat averea prin ocrotirea unei legi nedrepte, un cumularz care pe zilele cu zăduh ale verii să fi pus la poarta de la

conacul lui de fermier, o doniță cu apă pentru drumeți, care să împartă la praznice religioase măcar, ca în trecutul bun al acestei țări, carnea unui miel, mărlul dulce la Săn Pietru, un strugure, o doniță nouă cu stebile de busuioac, un urciur cu vin, o lingură sau o strachină?

Străbateți ca mine, în lung și în lat țara, spintecați codri, sfâșiați balta cu luntrea, treceți apoi în umbra și mahnirea satelor și nu veți găsi nicăiri un singur semn de milostivire a avutului. Săracul a făcut tot. Și totuși ulițele târgurilor și frontoanele școalelor populare poartă numele celor ce n'au dat și n'au înțeles prețul și eternitatea generozității.

Aștept ca în apocaliptica năvelă a lui Maupassant — „La morte“ — degetul curat al unui îndreptător de greșeli, care să șteargă minciuna tuturilor inscripțiilor și să scrie în locul lor adevărul asupra tuturilor căți ca odgonul care nu intră prin urechia acului, nu vor intra în inima popoarelor și a lui Dumnezeu.

Ceia ce din lașitate, nu se șterge azi, se va șterge mâine, peste un an, peste o decadă, peste un secol. Rectificarea are forță totdeauna, târziu.

DIN TRAIȘTA „CENUȘARESEI“

Ceia ce a făcut Măria Sa Politică, în ultimul deceniu, este de neînchipuit.

Vraja politică, ce nu rare ori poartă caschetă culturală, șueră ca vântul peste Nistru, în așezările odinioară linișite ale satelor noastre.

Prieteni „Cenușaresei“ din poveste, care la noi, poartă numele smeritei culturi, ei singuri știu ce extraordinară răbdare trebuie unui cercetător de suflete ca să facă să răsară din străfundul ochilor norodului o lacrimă de apă vie!

O experiență ce s'a făcut în anii din urmă ne arată că'n traista „Cenușaresei“ se pot găsi totuși bunătăți rare.

Ciobănașul din Scioaștea, care a luat dela Căminul Cultural, în traista cu merinde la pășune, nu mai puțin de 500 de cărți în câțiva ani, a scos din ele merinde sufletești de care nu s'ar rușina un frunțas univ.itar. Țăranul muncitor și harnic, cu gospodărie apuseană și cu mâini de intelectualui fin, președinte al cutărui cămin de cultură, e alt mărturisitor al acelei „erbe a fiarelor“, care e puterea bună a cărții. 600 de cărți, citite într'o iarnă la Lupșanu, arată semn de primăvară sufletească. Satul părintelui Filipeanu, Lozna Dorohoiului a uitat drumurile cari duc la judecătorie precum satul altui misionar de lângă Prutul ieșan a scos, din tâlhari de codru,

predicatori, pentru Isus. «Oastea Domului» trece la răboj a 15-ea cârciumă închisă cu bună voie și tot atâția cârciumari în slujba Mântuitorului. Canonul unui preot a umplut drumurile satului și împrejurimile cu pomi de roadă și de umbră. Răvna lui Ion Priscope din Grozești, pentru sezătorile culturale din sat și pentru cartea bună, i-a adus în zece ani, ca aplicare practică, o gospodărie care înseamnă hotărât un colț de rai pe pământ.

Și așa mai departe. Smerita cultură își croește drumul către inima poporului. Și va birui. «Lumina luminează în întuneric și întunerecul nu a biruit-o». (Ioan 1, 5).

A EXISTAT HRISTOS?

Într'o lucrare, ce va stârni o mare mare vâlvă „Un Crist necunoscut“, Merejkovski pune întrebarea: A existat într'adevăr Isus, ori este imaginea numai cristalizată a unui mit religios? Ce este Evanghelia? Descrierea vieții unei ființe ce a fost, sau creația unei închipuiri extaziate? Autorul rezolvă chestiunea în mod pozitiv. A studiat epoca lui Crist, urmărind de aproape tradiția istorică. Scrisoarea lui Plinius cel Mic, textele lui Tacit, povestirile lui Suetoniu, fragmentele din Iosif Flaviu, notițele din Talmud, mărturișirile apostolului Pavel, prezentate în lumina unei analize istorice, au căpătat în expunerea autorului o concretizare vie.

Merejkovski ne introduce într'o lume captivantă de misticism, unde nu există nici un fel de controversă.

Argumentele celor ce neagă existența lui Hristos nu prezintă pentru Merejkovski nici o importanță, fiindcă sunt bazate, de cele mai multe ori, pe o interpretare anumită a existenței lui Cristos, fără să atingă natura sa dumnezeiască.

Merejkovski observă, că problema existenței lui Hristos nu se pune în fața unui creștin credincios, iar pentru atești nu prezintă nici un interes. Negându-l pe Hristos, ei dovedesc că luptă contra cuivă, care există, deci, negându-l pe Hristos, ei afirmă existența lui.

Merejkovski adaogă, că în lume sunt foarte puțini credincioși. Unii cred în mod iluzoriu. Dacă lumea ar crede într'adevăr în Iisus, ar fi altel.

Problema aceasta e foarte importantă pentru marea masă a oamenilor ce cred „a lene“ și cari sunt atești „tot a lene“.

Existența lui Crist are, la Merejkovski, un sens central-cosmic. El descoperă proorocii despre Mesia în toate religiile lumii.

Mitologia tuturor popoarelor vechi, inclusiv cele păgâne, e plină de proorocii.

Creștinismul a fost universal încă dela începuturile lumii. Autorul găsește temei pentru această concepție în cuvântul Fericitului Augustin. Creștinismul a existat înainte de a fi lost relevant și dat omenirii.

Lucrarea lui Merejkovski prezintă un farmec deosebit. În fața noastră apare o „pagodă“ chinezească, un templu hindus, o piramidă egipteană, un portic grecesc, o construcție romană, o fântână evreiască... Se perindă atâtea religii, cari au avut la bază creștinismul, născut odată cu lumea, înrădăcinat în omenire și relevant numai parțial.

Odată cu progresele lumii, creștinismul se va desvoltă și mai puternic, luând o formă definitivă și hotăritoare pentru res-turile întregii lumi.

T E A T R U

„PIERRE SAU JACK“, LA TEATRUL VENTURA.

În dorința sa nemărginită de a oferi publicului bucureștean posibilitatea de a savura cât mai multe spectacole de „artă“, D-na Maria Ventura, a făcut abstracție de căldura verii, comandând prin telefon — D-sa este singura persoană care comunică telefonic dela Paris la București — reprezentarea unei piese datorită lui Francis de Croisset și intitulată în franțuzește „Pierre ou Jack“. Ca și Bernstein, fostul colaborator al lui Robert de Flers a obligat probabil cu ceva pe marea noastră comediantă, impunându-i să reprezinte și la București piesa sa de bulevard, în cadrul spectacolelor de artă, pe cari Teatrul din „Pasaj“ le-a înșirat în lungul unei remuneratoare stagiuni. Să ne amintim numai de Felix, de Carnavalul Copiilor, de Sovietul copiilor, și încă de câteva perle desprinse din domeniul artei, pentru a vedea ce mare dreptate a avut D-na Ventura, să prelungească stagiunea cu piesa lui Croisset.

Ce este acum această piesă? Un conflict banal între patru persoane, egal împărțite în sexe diferite. Doi bărbați prin urmare, și două femei. Pierre iubește sincer pe Fernande, în timp ce în tăcere Jeanne iubește pe Pierre. Dar Fernande, o fire nedefinită, trage mai mult spre Jack, care-i oferă serioase posibilități de manifestare în lumea cinematografului unde, el însuși este o stea.

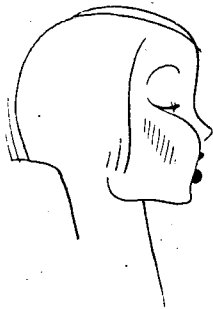
Pierre nu se consolează și din cauza dragostei se imbolnăvește. Jeanne, îl îngrijește și Pierre atunci începe s'o iubească. La reîntoarcerea ei, Fernande este respinsă de Pierre, și concluzia ne-o indică programul publicat de către Direcția Teatrului în „Rampa“:

Virtuțile timpurilor trecute, dragostea, credința, noblețea sentimentelor înving falșitatea și egoismul epocii noastre.

De unde va fi conclud Direcția Teatrului Ventura că dragostea, credința și noblețea sentimentelor, aparțin exclusiv patrimoniului moral al trecutului, și că avutul zilelor noastre e numai falșitatea și egoismul, nu putem ști. Mulțumim călduros pentru această indicațiune, întrebându-ne totuși dacă Francisc de Croisset s'o fi gândit vreodată la aceasta, scriind piesa sa, sau a fabricat-o pur și simplu pe calapodul unei eterne banalități, singura capabilă să adune la peste 100 de reprezentațiuni, populația flotantă a Parisului cosmopolit.

În afară însă, de calitățile «extraordnare» ale lucrării și de «interesul» ce-l prezintă

și pe care aproape întreaga critică l-a «semnalat» — la reușita piesei lui Croisset, pe o scenă românească, a mai contribuit și o interpretare halandala. Cu tot talentul lui mare, Iancovescu n'a reușit să corespundă unui personaj care în cea mai mare parte i-a fost defavorabil, iar Maria Mohor a căzut din nou victimă unui rol nepotrivit. Marieta Deculescu singură s'a menținut pe o scară dreaptă, demonstrând încă odată posibilități remarcabile în carieră, iar J. Cazaban, a creat magistral ultimul din cele două mici roluri ce i-au fost încredințate.

D-na Marieta Deculescu

Regia D-lui Popa, a avut deasemenea câteva lucruri foarte interesante. Jocul umbrelor, din studioul cinematografic, merită toată aprecierea.

Un cuvânt bun, pentru traducerea d-lui Mircea Ștefănescu, care a devenit specialist în acest gen de literatură, monopolizând — bine 'nțeles din punct de vedere al valorii literare — toate traduceri pieselor de artă bulevardieră.

* * *

Odată consumată și ultima premieră a stagiunii teatrale, o scurtă privire retrospectivă, ne va permite să ajungem la oare cari concluziuni.

Cele trei teatre ale Capitalei s'au întrecut în a desavantaja calitatea în beneficiul cantității. Motivul principal al acestei anomalii — deoarece e vorba de teatru serios — a fost sărăcia, sprijinită foarte des de nepricepere.

Teatrul Național a trecut o perioadă, la începutul stagiunii, în care confuzia între revista de mare spectacol și piesa de greutate, devenise o stare de fapt. Spre sfârșitul stagiunii greșala a fost însă reparată, mai mult de cât atât, prima noastră scenă s'a deschis categoric manifestărilor pe cari

i le impune însăși menirea ei. E cel mai important fapt teatral al stagiunii trecute.

Teatrul Regina Maria, a făcut eforturi remarcabile pe tărâmul teatrului de artă, dar n'a isbutit. Iarăși sărăcia. „Călătoria din urmă“ a căzut, „Ludith“ și „Arleziana“ la fel. „Pardon Madame“ și „Dolari“ au fost ceva mai fericite. Triumful mediocrității. — Lipsa de sprijin material s'a resimțit puternic în activitatea celor cinci directori asociați, și finalul ne va duce spre destrămarea companiei dela Tir.

Teatrul Ventura, mai avantajos materialicește, și-a putut permite luxul unui neisprăvit repertoriu străin din care n'am rămas însă decât cu imaginea „Amintirei“. Restul repertoriului a fost nici mai mult nici mai puțin, reflexul teatrului Parisian care în mod firesc — nu însă fericit — robește nemilos înțelegerea artistică a D-rei Ventura.

În ceea ce privește reprezentarea lucrărilor originale, onoarea rămâne Teatrului Național pentru „Fata Ursului“ a d-lui V. Voiculescu și „Cruciada copiilor“ a d-lui Lucian Blaga, precum și Teatrului Ventura pentru „Molima“ d-lui Ion Marin Sadoveanu și „Comedia Zorilor“ a d-lui Mircea Ștefănescu.

E mult prea puțin dacă judecăm mai ales din punct de vedere al obligațiunii de a promova literatura dramatică originală. Nădăjdum însă, că în viitoarea viitoare stagiune Teatrul Național va ști să activeze și pe acest tărâm, de covârșitoare importanță.

Gândindu-ne acum la acei ce au muncit cu hărnicie împrumutând tot talentul lor realizării unui repertoriu atât de vast, nu putem răpi locurile de onoare d-lor Bulfinsky, Iancovescu, Maximilian, Bulandra și Manolescu, și doamnelor Filotti, Bulandra, Buzescu și Leny Caller. Deasemenea această stagiune a evidențiat câțiva tineri, între cari Jules Cazaban, Silvia Dumitrescu și Marieta Deculescu.

În domeniul regiei, au domnit d-nii Victor Ion Popa, cu tot talentul lui variat, și d-l Soare Z. Soare cu toată ingeniositatea și fantezia sa.

* * *

Această scurtă privire retrospectivă asupra stagiunii teatrale care s'a sfârșit, ne'n-dreaptă nădejdea către ceva mai bun în viitor.

Așteptăm ca stagiunea de iarnă, să fie luminată de frumusețea artei, scuturată de vițiile negoșului, dreaptă pentru actori și harnică pentru piesa românească.

Val A'ugur

D-na Ventura

D-l Al. Mavrodi

D-na Bulandra

CEI TREI DIRECTORI AI TEATRELOR DIN CAPITALĂ

V I T R I N A

CĂRȚI VECHE DESPRE ȚARA NOASTRA

Doctorul în medicină, englezul *Adam Neale* a întreprins o călătorie spre Turcia, străbătând Germania, Polonia și Moldova, în anul 1806, publicându-și observațiile făcute într-o carte rară intitulată: „*Travels through some parts of Germany, Moldavia and Turkey*”. Edinburg; 1816, în 4°, pe care *Ch. Aug. De-fauconpret* a tradus-o în franțuzește, publicând-o în 2 volume la Paris, în 1818. Observator judicios știe să vadă lucruri într'adevăr interesante, pe care ni le povestește într'un stil atrăgător în care erudiția este întrebuințată cu o măsură care face descrierea plăcută și neobositoare.

Plecat în 1805 din portul Harwich, trece în Heligoland și de aci la Hamburg. Prin Berlin și Dresda ajunge la Praga și Viena, și de la Lemberg se pregătește să treacă în Moldova, prin Cernăuți, unde constată ravagiile ce le făcuse ciuma; nu-l miră rapida propagare a acestui flagel văzând murdăria extraordinară în care trăiau evreii polonezi și chiar polonezii din acest ținut. Cu această ocazie, Neale face reflecțiuni cât se poate de pesimiste asupra polonezilor pe care nu-i poate suferi.

Intră în Moldova prin satul Zoring, unde vameșii greci și austriaci controlau pașapoartele. Pădurile le găsește arse de focurile tătarilor și țiganilor nomazi ale căror căruțe neune și făcute fără un cui de fier măcar, îi provoacă mirarea. Moldova cu bălțile sale care se țin lanț este asemănată cu unele provincii din Germania și Franța, așa cum erau ele înainte ca civilizația să le fi asanat pământul.

Frumoasele dealuri inverzite, pe care pasc nesfârșite turme de oi, de cai și de boi, satele inconjurate de ziduri joase făcute din pământ, șoselele fără pietre, pe care trăsura alunecă îngropându-și roțile în praf, iepurii și prepelițele care țâșnesc de pretutindeni, de le crezi îmblânzite, țărani ce-și duc domol căruța cu boi, cu aerul lor de sănătate și putere, toate contribuie să lase călătorului englez cea mai bună impresie despre țara noastră. În Botoșani, orașel mai mare ca Dorohoiul, găsește magazine binișor asortate iar o nuntă ovreiască; care avea loc chiar în hanul ovreesc, unde Neale trăsesse, nu-l lasă să închidă ochii toată noaptea. A doua zi, sârbătoarea ovreiască, silii pe bietul călător să mănânce prost, neputând face foc, iar rugăciunile religioase din timpul nopții îl făcură să se refugieze noaptea în trăsura spre a dormi.

La patru zile de lași, fură întâmpinați de mihmodarul prințului Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, la care au tras, primiți cu deosebită pompă. A doua zi, condus de însuș prințul, *Adam Neale* vizită lașul care i se păru foarte pitoresc; e greu de spus în ce stare va fi fost călătorul nostru, când a văzut lașul, dar este extrem de curios pasajul acesta din cartea sa: „*In mijlocul orașului se înalță un mdrăf lanț de munți, aproape tot atât de înalți ca*

VOYAGE

EN ALLEMAGNE, EN POLOGNE,

EN MOLDAVIE ET EN TURQUIE;

PAR ADAM NEALE, DOCTEUR EN MÉDECINE.

TRADUIT DE L'ANGLAIS

PAR CHARLES-AUGUSTE DEF.

TOME PREMIER.

PARIS,

CHEZ GIDE, LIBRAIRE,

RUE SAINT-MARC-FEYDEAU, N°. 20.

1818.

și Alpii, acoperiți până în vârf de păduri superbe”. Ba puțin mai în urmă spune că vârfurile acestor munți erau acoperite de zăpadă!. Străzile pavate cu bărne de lemn, ca și la București, peste care bietul călător nu poate trece fără să fie stropit cu noroiul petiljențial ce clocește sub lemnăria jucăușe. Bălțile din jurul lașilor dau frigurile palustre, iar aerul foarte nesănătos, contribuie la desvoltarea epidemiilor grave, cum a fost faimoasa ciumă din 1771 care a depopulat țara, întinzându-se până în Moscova pe care a pustii-o. Lătratul celor zece, douăsprezece mii de câini în timpul nopții și toaca bisericilor, în timpul zilei, exasperează pe bietul englez. După un scurt istoric al evenimentelor care au precedat decapitarea prințului Dimitrie Moruzi, la 7 Noembrie 1812, la Șumla, din ordinul sultanului, *Neale* face câteva considerațiuni asupra venalității și josniciei de caracter a fanarioților, în general, lăudând pe Alexandru Moruzi, o excepțiune

onorabilă la regula generală, mai ales având în vedere buna primire ce o făcuse călătorului nostru. Moldova este după dânsul, unul dintre cele mai interesante ținuturi din Europa; îi atribuie numelui său o fantastă origine, derivându-l de la *Mollah-div-ia*, sau ținutul nemuritorului Mollah, un preot scit din vremuri imemorabile care ar fi trăit prin aceste locuri. Asociindu-se elogiilor pe care călătorii care l-au precedat, *baronul de Tott, Carra, Thornton, Baur*, le au adus frumuseții țării și locuitorilor, *Neale* deplânge că o astfel de țară și asemeni locuitorii sunt oprimați de o mână de aventurieri nesățioși, de guverne rele și de o clasă conducătoare lenene și coruptă. Enumără apoi diferitele bogății ale Moldovei: vinul de o bună calitate, asemănat celui vnguresc, mierea foarte căutată iar vânatul e mai abundent ca în orice țară. Controlează longevitatea țărănilor după spusele lui *Thornton*, englezul ce l-a precedat și i se confirmă acest fenomen de către însuș domnitorul care cunoștea personal oameni de o sută și douăzeci ani. După locuințele ovreiești și sclavone din Polonia, e o plăcere, a fi în *Neale*, să intri în locuințele de oraș ale moldovenilor, unde ospitalitatea rivalizează cu masa bună și cu voia bună a gazdei de care englezul se desparte cu părere de rău spre a lua drumul Galaților. Poștalionul aleargă nebunește, sdruncinând pe bietul călător agățat de trăsura, trecând vijelios prin Vaslui, Bârlad spre a ajunge la Galați de unde trebuia să se facă imbarcarea pentru Constantinopol.

După două ore de plutire, apare Isacea asupra căreia *Neale* face obicinuitele considerațiuni arheologice și istorice. După ce scapă de un pirat turc, echipagiul ajunge la Insula Șerpilor, asupra căreia *Neale* insistă în câteva pagini întregi din memoriile sale. Mergând pe lângă coastă, corabia trece prin fața Constanței, Cavanei și Bazargikului coborând spre Bulgaria și Turcia.

Adam Neale șezu până în Martie 1806 în Turcia când se înapoie, tot prin țara noastră spre patria sa. Pe la Rusciuk intră în Valachia și ajunge la București unde căpătă scrisori de recomandatie dela consului Angliei, Summerer, pentru ispravnicul de la Focșani, unde ajunge după o călătorie îngreuiată de un frig strașnic. La Focșani, un negustor îl întâmpină cu câteva vorbe latinești ceace întări lui *Neale* credința că valahii se trag din legionarii romani.

De aci plecă la Bârlad și apoi la Iași, Botoșani, Cernăuți și prin Lemberg, pe unde venise, se înapoie în Anglia.

A. Ponescu Gilley

C A R T I Ș I R E V I S T E

POVESTEA ROMÂNIEI MARI
de P. Dulfu. Ed. „Cartea Românească“

Literatura, având de subiect războiul, e departe de a fi epuiată. Ba am putea spune că abia acum începe a fi folosit cu adevărat, materialul furnizat de război. Cești zece-doisprezece ani scurși de la încheierea păcii, n'au făcut de cât să decanteze acest material, făcându-l din ce în ce mai propriu de utilizat. Trecerea vremii a creat și perspectiva necesară, care îndepărtând inutilul, a reținut numai ceea ce era strict necesar pentru lucrarea literară.

Punctele de vedere din care a fost privit materialul imens al războiului, au fost diferite: didactic sau literar, poetic sau prosaic, patriotic sau umanitarist, ziditor sau dărâmat.

Printre cei care au folosit, popular, acest material, întru o cât mai largă răspândire a faptelor noastre de război, bătrânul profesor P. Dulfu ne aduce o povestire versificată, ca spusă la ai lui, de către un țaran-soldat.

Lucrare foarte dificilă atât din pricina multitudinii faptelor și a alegerei lor, cât și din aceea a redării povestirii în versuri.

D. P. Dulfu însă, priceput mânător al stihului popular, reușește a ne da o versiune limpede, curgătoare și plăcută. Cele mai esențiale situații ale războiului nostru sunt redată simplu, fără emfază patriotardă și fără pretenție poetică.

Versul, pe de altă parte, e, și el, adecvat povestirii,—având, uneori, un elan din cele mai sincere:

*Și dușmanii, numai lată
Mii și sute, vin deodată.
Impănază văi, muncelă,
Repede, cu tunuri grele.
Vajnic, tunurile bat,
Urlă-a vișor ne'ncetat.
Valuri de nestins pojar
Peste noi se varsă iar...
Jos, câte-o ghiulea când cade,
Brazilii din potecă-i rade;
Stânci puternice despică
Șantul întărit ni-l strică...
Focul crește tot mai mare
Iad încins Predealul pare...*

Sau când gândul ostașului povestitor, rănit în spital, se duce spre cei morți „departe 'n munți“, povestirea curge așa:

- „Verde foaie de bujor
Măi voinică luptător,
Unde fuși sortit să cazi?“
- „Sus aici, în munți cu brazil...“
- „Cine, când zăceai pierdut,
Lumânarea ți-au ținut?“
- „Mi-o ținură: stele, mii...
Luna și luceferii...“
- „Cine, cine te-ă scaldat?“
- „Ploi, din cer, când au picat!“
- „Cine te 'mpânziri, frate?“
- „Foi din pallini, scutate.“
- „Cine mi-te privighiără?“
- „Ulmi și tei cu frunză rară.“
- „Cine te jeliră, oare?“
- „Stol de paseri cântătoare!“
- „Cine 'n groapă te-a culcat?“
- „Tun vrăjmaș, când a tunat,
Stânci înalte-a dărâmat
Și sub ele m'a 'ngropat!“...

Cartea se citește cu plăcere—și lasă în suflet nu știu ce mireasmă de altădată.

VINUL DE VIAȚA LUNGA
de N. D. Cocea. Ed. „Cultura Națională“

Anunțată și așteptată de mult, lucrarea aceasta care nu-i roman, fără a fi nici nuvelă, ci, mai de grabă o povestire, e mai prejos de așteptări; totuși are și unele lucruri bune.

Un boer ciudat, conu Manole Arcașu, își duce zilele bătrâne ascuns într'un conac din pitoreasca podgorie a Cotnarilor moldoveni. Viața lui retrasă și singuratecă, este obiect de mirare pentru intelectualii târgului, care, țin în jurul acestei vieți, nenumărate legende sibiritice. Adevărul este însă, că... nu-i nimic adevărat din toate acestea. Ci, numai o frondă boerească, un dispreț pentru tot ce e ordinar și actual,—sunt singurele semne distinctive ale sufletului boerului nonagenar.

Povestitorul—ascuns în ființa unui tânăr ajutor de judecător ce vine în orașel—se apropie de bătrân, atras de acelaș aer de tenebros mister, care, însă, după cât văzurăm, nu ascundea nimic,—isbutește să-l cunoască, să fie simpatizat de bătrân,—iar în jurul acestei prietenii disproporționate, se petrece toată viața povestirii din volum.

Povestitorul — ajutor de judecător, nu află nici el nimic deosebit în sufletul acestui bătrân, care nu-i nici ateu, nici teist, nici moralist, nici panteist, nimic,—ci numai un fel de om absurd și inutil, care-și târăște zilele ce i-au mai rămas, într'un desăvârșit dispreț de oameni, de lume, de viață, de natură, etc...

În cele din urmă, tot află ceva: o depărtată și romantică dragoste, pe care boerul o avusese pe vremuri, cu Rada, țiganca de foc. O iubește, o cucerește (într'o cadă cu struguri),—dar fata dispăre în chip misterios, sfâșiată de furia țigănească. Boerul se răsbună cumplit, bătând la scară țigănească întreagă a curții...

Din dragostea veche — și nu s-decât șaptezeci de ani de atunci! — boerului i-a mai rămas încă ceva, pe lângă amintirea cârnei: i-a mai rămas o balercă de vin, tras la sticle, — vin eșit din strugurii pe care, în vâltoarea patimei, posedase pe Rada.

Acesta-i „vinul de viață lungă“ — un simbol, de s'gur! — pe care, bătrânul de nouăzeci de ani, îl recomandă ajutorului de judecător astfel: — „L'am păstrat cu sfințenie. E vinul meu de viață lungă.. Bea-l, măi copchile... Miroase a smirnă și a tămâie, ca trupul Radei... A fiert în lacrimile mele... în dragostea mea.. în sângele ei...“

Asupra acestor cuvinte să termină povestirea, de care, după ce-am isprăvit-o, ne întrebăm cu mirare: „ce a vrut să zică povestitorul cu aceasta?“

O limbă abil mânător însă, dă un auriu paravan acestei anecdote de o banalitate melodramatică.

Recunoaștem d-lui N. D. Cocea un talent, care, de-ar fi fost pus în slujba unei lucrări mai vaste și mai complexe, ar fi putut da cu mult mai mult, de cât ne-a dat cu acest „Vin de viață lungă“.

„DUMINICA UNIVERSULUI“

apare sub îngrădirea d-ilor:

Al. Lascarov-Moldovanu,
Gh. D. Mugur, Al. P. Necșești și
V. Voiculescu.

SFANTA LITURGHIE, ed. II
Pr. Al. N. Constantinescu „Curierul Judiciar“

Autorul lămurește liturgia Sfântului Ion Gură de Aur, care se oficiază azi în Bisericile noastre, pentru a i se vedea frumusețile ei minunate.

De pătrunderea semnificației fiecărui amănunt din slujba sfântă, atarnă extasul mistic, elevația, fiurul sacru care coboară cerul pe pământ.

Fără îndoială că lui Dumnezeu te poți închina oriunde, pretutindeni și totdeauna. Dar taina tainelor, sfânta euharistie, nu se poate săvârși pe toate drumurile și prin toate casele, ci numai pe sfintele altare.

Bisericile s'au clădit pe mormintele mucenicilor. Iar azi, în mijlocul mesei din altar, Episcopul așează la sfințirea bisericii moaște sfințite. Prezența lor sfințește locul. Odieneoră se săvârșea sfânta cuminicătură pe mormintele martirilor! Doar comunitatea sfinților înseamnă Biserica, trupul mistic al lui Hristos. Aici, în altare, se dăruiește necentenit, ca hrană eternă, Iisus. Miezul liturghiei este tocmai această ofrandă pentru sufletul nostru flămând.

Cuvântul liturghie înseamnă serviciu public. Cel mai însemnat timp de rugăciune este acela în care se săvârșește jertfa cea fără de sânge: Sf. Liturghie.

UN TRUP ȘI UN SUFLET
de Dr. Șt. Cioroianu. Librăria Diecesană, Arad

Distinsul protopop și emerit predicator din Eparhia Aradului, Părintele Cioroianu, dă la iveală sub titlul de mai sus, o carte pe care am putea-o numi antologia cuniniei. În fiecare din cele 40 de predici, străbătute de acelaș fir de gândire „un trup și un suflet“, autorul grăește —dintr'o experiență pastorală cu orizont și adâncime—familiar, simplu dar cu o puternică vibrație de binecuvântare pentru cei cari încep sub acoperământul cerului o viață nouă.

Din paginile acestei cărți de îndemn, de optimism, de nădejde se desprind ca niște mărgelice scumpe dintr'un bogat colier, multe învățături creștinești cu pilduire din ceiace face valoarea eternă a tainei celor două ființe care una sunt în Hristos.

Sfaturile potrivite, date sub inspirație în ziua când apa comună a vieții se preface în vinul cel scump al ei, pot rămâne, ca o amprentă sacră, pe inimile topite sub raza binecuvântării lui Dumnezeu.

Cartea Părintelui Cioroianu este dintre acestea.

G A N D I R E A
— Număr festiv —

Cea mai însemnată revistă literară și artistică a țării, închină numărul ei de lunie, celui mai reprezentativ om al gândirii noastre, profesorul, istoricul, poetul și omul de stat Nicolae Iorga.

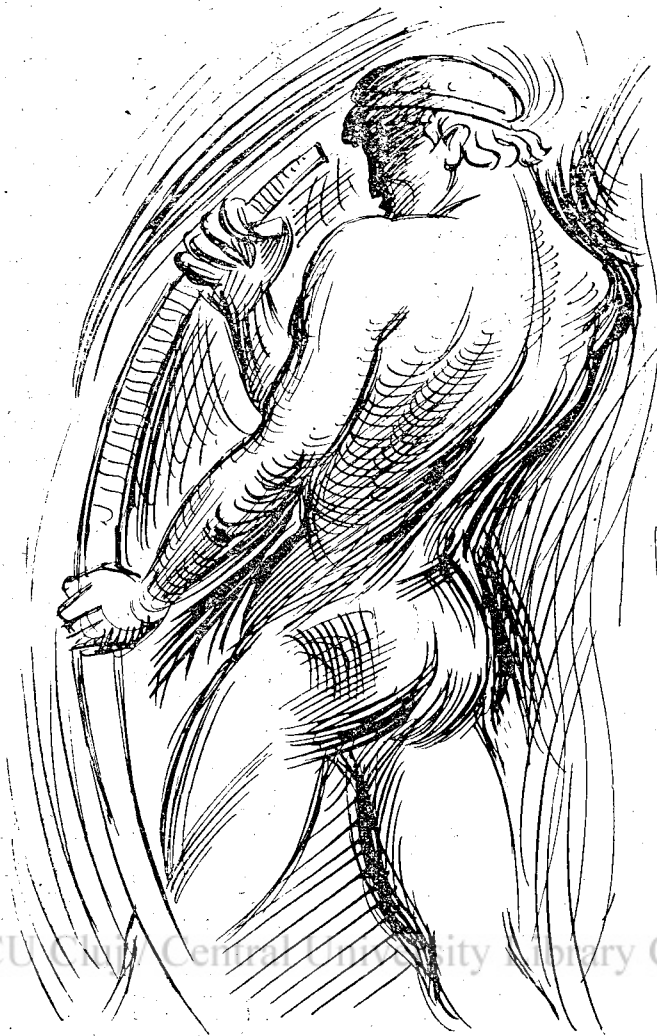
Numărul festiv al «Gândirii» e un triumf al scrisului românesc. Apologia e nobilă și sinceră.

Revista trebuie să intre în tezaurul de avuții cărțurărești al tuturilor intelectualelor.

Schițele, desenele și vignetele din numărul de față sunt ale colaboratorului nostru I. Val (Anestin).

Viitorul număr al „Duminicii Universului“ va fi închinat măririi. Articole de Bucuța, Jean-Bart, Gh. D. Mugur, V. Voiculescu, Al. Lascarov Moldovanu, I. Marin Sadoveanu, etc.

C U R I E R

■ Gorki judecă cu cruzime pe scriitorii ruși emigrați. «Ceiace scriu ei, spune Gorki e literatură franceză de zona treia». Nedeslușirea din urmă i-a turburat pe toți.

■ D-na Knoertzer studiind cu pătrundere pe Thomas Mann are o justă și frumoasă formulă asupra marelui scriitor german. «Thomas Mann a pus omul în slujba artei lui și această artă în serviciul umanității»

■ Jules V éran dă în «Comoedia» câteva date cu privire la primul cotidian francez.

S'a sărbătorit la Londra unde s'a născut Théophile Renaudot, fondatorul jurnalismului, tricentenerul primului jurnal francez «La gazette de France» care a dispărut de câțiva ani. Întâitul număr al acestei gazete a apărut la 30 Mai 1631.

Această gazetă a fost însă și primul cotidian. Ea apărea la început Vinerea și mai târziu de 10 ori pe lună. A devenit cotidian la 1 Ianuarie 1792.

Primul cotidian francez a fost «Le journal de Paris» care a apărut în 1777.

■ S'a întemeiat în sfârșit, la Paris, Federația internațională a societăților profesionale de literați și s'a format biuroul alegându-se președinte Gaston Rageot iar vice-președinți — Heinrich Mann, Marinetti Zaleski și D-na Stiernstedt.

■ Lângă muzeul din Aquinaeum, aproape de Pesta, s'a descoperit ruinele unei

case romane în care s'a găsit o frumoasă orgă din secolul al 3-lea al erei noastre. Clavirul ei e de bronz iar instrumentul are podoabe de argint și o placă cu o inscripție care e un prețios document al secolului al 3-lea.

■ Raymond Isay a publicat schița unei *Geografii artistice* a Franței. Aceasta va fi un tablou de aporturile originale ale fiecărei arte la arta națională și al influențelor exercitate de diferitele provincii asupra dezvoltării artistice a țării. *O Geografie a literelor* există. Ea se preocupă să fixeze și să definească elementul regional al literelor, elementul bourguignon, normand, berichon — sau parizian.

■ Un moment mișcător în timpul serbărilor de la Rouen pentru glorificarea Jannei D'Arc a fost acela când cardinalul englez Bourne ștergând dubla vinovăție catolică și britanică a aruncat flori în Sena în locul chiar un le acu 500 de ani a fost aruncată cenușa Sfintei eroine și fecioare.

■ Sărbătoarea romană a cărții a avut succes. S'a ținut în forum Traian și s'au vândut cărți în sumă de peste o jumătate milion de lire.

■ Pentru a răspunde la conferințele germane difuzate de Moscova, radio-german va difuza conferințe antibolșevice.

■ Parisul e anul acesta o imensă expo-

ziție. Expoziția colonială a dat naștere la tot felul de adunări, de congrese, de exhibiții, și de prezentări. Printre cele mai interesante întocmiri în legătură cu ceiace organizează Parisul este fără îndoială expoziția din Biblioteca de la Versailles: „Copilul în artă, în viață și în carte. din secolul al 17-lea și până la mijlocul secolului al 19-lea“.

Pictori mari începând cu Mathieu le Nain, Philippe de Champagne și Poussin și trecând prin Boucher, Chardin, Fragonard, Greuze, Nattier, Ingres, Girodet și până la maiștrii curentelor de azi expun tablouri, desene și aquarele având ca temă copilul.

Vin apoi obiecte de o valoare istorică, sentimentală și artistică: păpuși, mobilier pentru copii, jucării, jocuri de copii, manualul de geografie al lui Ludovic al 14-lea, lotonul lui Ludovic al 17-lea de care se servea în Temple, apoi căruciorul copilului cel mare al lui Ludovic al 16-lea, o cuirasă a ducelui de Bordeaux, temele lui Ludovic al 14-lea și ale marelui Dauphin. Acestea din urmă corectate de Bossuet. Mai sunt desene, cărți folosite, scrisorile de copilă ale Mariei-Luiza, ale Regelui Romei și atâtea lucruri cari fac din casa de la Versailles un templu indiușetor al copiilor istorici.